

Σε... επιτήρηση η Ελλάδα και για τα νερά της.

Η ύδρευση της πρωτεύουσας, παρά τις πλούσιες σε όγκο βροχές φέτος, αποτελεί τον μόνιμο εφιάλτη των επιστημόνων.

Του Γιαννη Ελαφρου

Σε ικανοποιητικά επίπεδα, στον μέσο όρο της τελευταίας δεκαετίας, βρίσκονται τα αποθέματα νερού στους ταμιευτήρες της ΕΥΔΑΠ, καθώς οι πρώτοι τεσσερισήμισι μήνες του υδρολογικού έτους 2009 - 10 ήταν πλούσιοι σε βροχές. Ωστόσο, οι ποσότητες που θα συγκεντρωθούν τελικά φέτος στους ταμιευτήρες, πριν από τον ερχομό του καλοκαιριού, παραμένουν ακόμα «αβέβαιες», καθώς το χιόνι που έπεσε στα βουνά είναι σχετικά λίγο.

Σε κάθε περίπτωση, η ύδρευση της... υδροκέφαλής Αθήνας παραμένει ένα ετήσιο στοίχημα, καθώς το σύστημα υδροδότησης πάσχει.

«Στην πραγματικότητα, τα όρια αντοχής του είναι μία ή δύο χρονιές», λέει στην «Κ» η κ. Μαρία Α. Μιμίκου, καθηγήτρια Υδρολογίας στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Η ανάγκη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για την προστασία και τη σωστή αξιοποίηση του υγρού κοινωνικού πλούτου, του νερού, αναδεικνύεται εξαιρετικά επιτακτική.

Στους ταμιευτήρες

Σύμφωνα με τα στοιχεία από τους τέσσερις ταμιευτήρες της ΕΥΔΑΠ (Μαραθώνα, Υλίκης, Μόρνου και Ευήνου) τα απολήψιμα αποθέματα νερού είχαν φτάσει στις 15 Φεβρουαρίου του 2010 τα 928 εκατομμύρια κυβικά, αρκετά περισσότερα από πέρυσι και πρόπερσι, αλλά υπό τις επιδόσεις της βροχερής τετραετίας 2004 - 2007. Πάντως, οι φετινές ποσότητες (έως την 15η Φεβρουαρίου), «ισοφαρίζουν» ακριβώς τον μέσο όρο της προηγούμενης δεκαετίας. Παρ' όλ' αυτά, το υδρολογικό έτος (το οποίο ξεκινά κάθε χρόνο την 1η Οκτωβρίου) έχει ακόμα δρόμο εμπρός του και δεν είναι σίγουρο ότι η χρονιά θα βρει τους ταμιευτήρες της ΕΥΔΑΠ με περισσότερο νερό.

«Η υδροδότηση της Αθήνας και της Αττικής, των τεσσεράμισι εκατομμυρίων κατοίκων, αποτελεί ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα», τονίζει στην «Κ» η κ. Μιμίκου. Ας σημειωθεί ότι η Αττική έχει πολύ χαμηλά επίπεδα βροχόπτωσης, μόλις 400 χιλιοστά κατά μέσον όρο το έτος, όταν ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ελλάδα υπολογίζεται σε 849 χιλιοστά/έτος.

«Διαμορφώνεται μια εκρηκτική κατάσταση. Έχουμε δημιουργήσει ένα σύστημα με πολύ μεγάλα ρίσκα. Εάν μάλιστα συνυπολογίσουμε τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, η οποία θα επηρεάσει αρνητικά τα υδατικά αποθέματα, τότε μπορεί να βρεθούμε ενώπιον πολύ δύσκολων καταστάσεων», υπογραμμίζει η καθηγήτρια του ΕΜΠ. «Για να υδροδοτήσουμε την Αθήνα, έχουμε στηριχθεί αποκλειστικά σε επιφανειακό νερό, στους ποταμούς Μόρνο και Ευήνο, οι οποίοι όμως δεν διακρίνονται για τη σταθερή παροχή τους. Επίσης, η Υλίκη παρουσιάζει σοβαρές απώλειες νερού, λόγω των καρστικών διαπερατών

πετρωμάτων του πυθμένα της. Το όλο σύστημα είναι επικίνδυνα ευμετάβλητο», λέει η κ. Μιμίκου.

Δίκτυο ΕΥΔΑΠ

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, υπάρχουν και οι απώλειες που παρουσιάζει το δίκτυο της ΕΥΔΑΠ και οι οποίες φτάνουν, σύμφωνα με την ίδια, στα ανησυχητικά επίπεδα του 20%, εάν συνυπολογίσουμε και τις εξωτερικές και τις εσωτερικές απώλειες.

«Πρέπει να διαμορφώσουμε σχέδιο παρέμβασης. Η σιγουριά μας δεν υπερβαίνει τα ένα - δύο χρόνια. Δύο ξηρές χρονιές μπορεί να οδηγήσουν σε μεγάλα προβλήματα. Ειδικά, υπό συνθήκες κλιματικής αλλαγής», προειδοποιεί η υδρολόγος.

Για να ξεδιψάσει η αθηναϊκή μητρόπολη πρέπει να μεταφερθεί νερό από πολύ μακριά. Το πρόβλημα γίνεται ακόμα πιο έντονο, καθώς η Ελλάδα εμφανίζει μια ιδιαίτερη ανισομέρεια στο υδρολογικό της δυναμικό. Η Δυτική Ελλάδα (κυρίως Ηπειρος και Δυτική Στερεά) είναι πολύ πιο βροχερή από την Ανατολική, αλλά είναι οι ανατολικές περιοχές που παρουσιάζουν τις πιο μεγάλες ανάγκες. Εκεί συγκεντρώνονται τα μεγάλα αστικά κέντρα, οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις, η όποια βιομηχανία, αλλά και τα περισσότερα υδροηλεκτρικά ενεργειακά έργα. «Η οροσειρά της Πίνδου λειτουργεί σαν ένα όριο, με τη δυτική πλευρά να έχει πολύ υψηλότερα επίπεδα βροχοπτώσεων. Στην Ανατολική Ελλάδα η ζήτηση είναι πάντα μεγαλύτερη από την προσφορά νερού και η έλλειψη είναι ενδημικό φαινόμενο», τονίζει η κ. Μιμίκου.

Τεράστιες απώλειες

«Δεν υπάρχει αγροτική και αστική υδατική πολιτική, η οποία θα αποσκοπεί στη διαχείριση των υδατικών αποθεμάτων, δηλαδή στη μείωση της ζήτησης, κυρίως όσον αφορά την ύδρευση και κυρίως την άρδευση», σημειώνει η καθηγήτρια του Πολυτεχνείου. «Δεν είναι ορθολογική η κατανάλωση του 86% στον αγροτικό τομέα, από το οποίο το 96% πάει στην άρδευση, όπου χάνεται το 80% σε απώλειες. Η αγροτική κατανάλωση πρέπει να φτάσει στο 60%, όπως είναι σε άλλες μεσογειακές χώρες. Για τον σκοπό αυτόν πρέπει να βρεθούν οι κατάλληλες καλλιέργειες, οι κατάλληλοι τρόποι άρδευσης», συμπληρώνει. Ρωτάμε για την περιβόητη εκτροπή του Αχελώου. «Εάν δεν γνωρίσουμε τα υδατικά διαθέσιμα, εάν δεν εξετάσουμε πως μπορούμε να καλύψουμε τις ανάγκες με τις βέλτιστες, τις πιο αποδοτικές τεχνικές, εάν δεν δούμε πώς μπορεί να περιοριστεί η ζήτηση, για παράδειγμα με αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, πώς να απαντήσουμε εάν η εκτροπή είναι αναγκαία ή όχι;». Για μία ακόμα φορά πάμε να δώσουμε απαντήσεις, μερικές και όχι στη βάση των συνολικών αναγκών.

Δεν υπάρχει σχέδιο διαχείρισης

«Είμαστε τελευταίοι στην Ευρώπη των «27», όσον αφορά τη διαχείριση του νερού!».

Κατηγορηματική η καθηγήτρια του ΕΜΠ, κ. Μιμίκου, αναδεικνύει τα τεράστια κενά στην πολιτική για το νερό, ειδικά σε μια χώρα όπως η Ελλάδα που αντιμετωπίζει ήδη ελλείψεις και μπορεί να δοκιμαστεί σκληρά από την κλιματική αλλαγή. «Δυστυχώς, παρά την ενσωμάτωση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ για την Προστασία και διαχείριση των υδάτων στο εθνικό δίκαιο, με το νόμο 3199/03, η όποια εφαρμογή είναι μόνο τυπική. Κι αυτό γιατί καταρχήν στην Ελλάδα δεν υπάρχει καν το βασικό, το οποίο στις άλλες χώρες της Ε. Ε. είναι λυμένο: Ένα δίκτυο μετρήσεων της ποσότητας των υδάτων, των παροχών των ποταμών, πάνω στο οποίο θα βασιστεί ο έλεγχος της ποιότητας και ο σχεδιασμός».

Στο παρελθόν αναπτύχθηκαν κάποια συστήματα μέτρησης, τα οποία όμως δεν συνδέονταν –ούτε συνδέονται– μεταξύ τους. Η ΔΕΗ έχει αναπτύξει ένα δίκτυο για τα ποτάμια, για να δει τις δυνατότητες για φράγματα. Η μετεωρολογική υπηρεσία μετράει τις βροχοπτώσεις

αλλά κυρίως στα πεδινά, το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει κι αυτό ένα δίκτυο, το ΙΓΜΕ καταγράφει τα υπόγεια ύδατα... «Σήμερα, η ιδιωτικοποιημένη ΔΕΗ εγκαταλείπει το δίκτυο και σε κάθε περίπτωση δεν υπολογίζει παροχές που απαιτούν πολύ σύνθετο και μακρόχρονο (30 έτη) υπολογισμό. Χωρίς στοιχεία, όλες οι συζητήσεις γίνονται στον αέρα. Για παράδειγμα, υπάρχει τόσο έντονη αντιπαράθεση για τον Θεσσαλικό Κάμπο, αλλά δεν γνωρίζουμε τις παροχές του Πηνειού». Επιπλέον, δεν έχουν καταρτιστεί τα σχέδια διαχείρισης ανά υδατικό διαμέρισμα, άρα οτιδήποτε κάνουμε είναι απλώς πρόσκαιρο, μη επαρκές και αβέβαιο ως προς τα αποτελέσματά του.

«Ποια είναι τα άμεσα μέτρα που πρέπει να ληφθούν;», ρωτάμε την κ. Μιμίκου. «Κατ' αρχάς, να δημιουργηθεί ένα εθνικό δίκτυο μετρήσεων (monitor networking), με ενοποίηση και όλων όσα υπάρχουν μέχρι τώρα. Δεύτερο, να ενισχυθεί η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, η οποία συγκροτήθηκε με το νόμο 3199. Τρίτο, χρειαζόμαστε ένα Ινστιτούτο Υδάτινων Πόρων, το οποίο θα συντάσσει τις εθνικές μελέτες και θα υποστηρίζει την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο 2000/60. Ένα Ινστιτούτο με ευρεία επιστημονική στελέχωση. Το αντίστοιχο στη Φινλανδία έχει 650 άτομα προσωπικό».

Θα πει κανείς σε μια εποχή σκληρής λιτότητας, πού να βρεθούν χρήματα για παρόμοιες κινήσεις πολυτελείας για το νερό. Αλήθεια, πιστεύει κανείς ότι το νερό είναι είδος πολυτελείας;

Ημερομηνία : 21/2/10

□ <http://www.kathimerini.gr>